

IŠLEISTOS METODINĖS REKOMENDACIJOS APIE GRĮŽIMO Į DARBĄ PO ONKOLOGINĖS LIGOS ORGANIZAVIMĄ

Onkologiniai susirgimai yra viena didžiausių visuomenės sveikatos problemų visose pasaulio šalyse. Europoje šie susirgimai paveikia daugiau nei 3 mln. darbingo amžiaus gyventojų kasmet. Onkologinės ligos reikalauja sudėtingo ir ilgai trunkančio gydymo, o užsitęsęs asmens nedarbingumas siejamas ne

tik su neigiamomis pasekmėmis fizinei ir psichikos sveikatai, bet ir su netiesioginiais nuostoliais šalies ekonominei būklei. Todėl skatinti onkologinių pacientų reintegraciją į darbo rinką yra ypač svarbu. Pažengusios medicinos technologijos ir galimybė anksti nustatyti ligą daugeliui onkologinių pacientų leidžia grįžti į darbą tiek gydymo metu, tiek pasveikus. Į darbą grįžta apytiksliai 64 proc. darbuotojų. Vis dėlto neretai tai komplikotas procesas, susijęs ne tik su individualiais, bet ir su psichosocialiniais darbo aplinkos veiksniais, tad didelė darbuotojų dalis pasitraukia iš darbo rinkos.

Grįžimas į darbą po onkologinės ligos siejamas ne tik su geresne asmens sveikata, bet ir greitesniu atsigaivimu po ligos, aukštesniais išgyvenamumo rodikliais ir geresne gyvenimo kokybe. Siekiant pagerinti į darbą po onkologinės ligos grįžtančių asmenų reintegracijos galimybes ir užtikrinti gerą savijautą bei efektyvų darbą, svarbu suprasti šių darbuotojų patiriamus sunkumus ir poreikius. Taigi Higienos instituto (HI) specialistai atliko tyrimą, kurio metu buvo siekta įsigilinti į individualias tyrimo dalyvių patirtis ir atkleisti grįžimo į darbą po onkologinės ligos Lietuvoje procesą, grįžti kliudančius ir skatinančius veiksnius. Tyrimo duomenys parodė, kad po onkologinės ligos į darbą grįžtantys asmenys patiria fizinių negalavimų, susiduria su psichologiniais sunkumais ir turi tęstinės medicininės priežiūros, papildomos rehabilitacijos bei poilsio poreikių, jiems kyla būtinybė derinti darbą ir ligą. Po ligos grįžusių darbuotojų darbingumas mažesnis, prastesnės jų karjeros ir kvalifikacijos kėlimo galimybės, tokie asmenys turi pritaikytų darbo sąlygų poreikių. Taip pat atskleista, kad sėkmingai grįžti į darbą po onkologinės ligos trukdo tinkamų darbo sąlygų nesudarymas, neatsižvelgimas į darbuotojų neįgalumą, aplinkinių

nesupratingumas ir etikos aspektai, susiję su konfidencialumo pažeidimu ir vėžio stigma. HI atliktas tyrimas parodė, kad grįžti į darbą skatina ir reintegraciją lengvina darbuotojų motyvacija dirbti, aplinkinių parama ir palaikymas, lanksčios darbo sąlygos.

Atsižvelgdami į gautus tyrimo rezultatus ir siekdami padėti Lietuvos įmonėms bei organizacijoms užtikrinti sklandų onkologinės ligos paveiktų darbuotojų grįžimo į darbą procesą, HI specialistai parengė metodines rekomendacijas „Grįžimo į darbą po onkologinės ligos organizavimo gairės“. Šios rekomendacijos gali būti naudingos visuomenei šviesti, vėžio stigmai mažinti, taip pat siekiant išvengti diskriminacinio elgesio Lietuvos darbovietėse. Jos skirtos Lietuvos įmonių ir įstaigų vadovams, žmogiškųjų išteklių, profesinės sveikatos specialistams ir kitiems asmenims, galintiems prisidėti prie sklandaus grįžimo į darbą po onkologinės ligos organizavimo. Jos taip pat gali būti naudingos onkologiniams pacientams, planuojantiems grįžti į darbą.

Rekomendacijose apibūdinami grįžimo į darbą po onkologinės ligos proceso ypatumai, supažindinama su sergančiųjų patiriamais sunkumais, grįžti į darbą skatinančiais veiksniais, teisinėmis reintegracijos galimybėmis Lietuvoje, taip pat prielaidomis sudaryti tinkamas darbo sąlygas po ligos grįžtantiems darbuotojams. Jose pateikiama informacijos apie galimus pokyčius organizacijos lygmeniu ir apie tinkamą pasirengimą darbuotojo grįžimui bei šio proceso įgyvendinimą. Pristatomi svarbūs bendravimo su grįžtančiais darbuotojais aspektai, emocinio palaikymo galimybės, aptariamas vadovo ir įvairių specialistų vaidmuo grįžimo į darbą procese. Metodinėse rekomendacijose pateikiama ir gerosios praktikos pavyzdžių.

Su metodinėmis rekomendacijomis galima susipažinti HI interneto svetainėje (http://hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/2020/Rekom._Grizimas_i_darba_po_onkol._ligos.pdf).

Daugiau informacijos gali suteikti HI Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos tyrimų skyriaus specialistė V. Ivleva, tel. (8 5) 212 2589, el. p. viktorija.ivleva@hi.lt.

Viktorija Ivleva
Higienos instituto Profesinės sveikatos centras